

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
Факультет іноземної філології

Сучасні філологічні і методичні студії: проблематика і перспективи

Матеріали

III Міжнародної науково-практичної
конференції для науковців, викладачів,
учителів, здобувачів вищої освіти

24 квітня 2024 року

Смолянук Наталія, Алексєєва Наталія Духовно-моральне виховання молодших школярів у процесі позакласної та позаурочної діяльності	167
Совгар Оксана A Competence Approach to Language Learning in Higher Education Institutions	170
Спільник Тетяна Berücksichtigung des sprachkulturologischen Ansatzes in der Ausbildung zukünftiger Übersetzer im Sicherheits- und Verteidigungsbereich	172
Твердохліб Олександр Ефективність онлайн-ресурсів у вивченні німецької мови: досвід дистанційного навчання	174
Тучина Наталія Деякі наслідки в організації та змісті професійно-методичної підготовки здобувачів після закінчення проекту з Британською Радою	176
Федик Тетяна The Usage of Mobile Technologies at the English Language Lesson	178
Холодняк Олена, Васильєва Марина Особистісний підхід у формуванні іншомовної компетентності у магістрантів	181
Чехратова Олена Utilising AI Image Generators in an English Classroom	184
Чухно Олена Потенціал використання мовних корпусів у формуванні англomовної лексичної компетентності майбутніх учителів	186
Щигло Лариса, Глухова Ангеліна Інформаційно-комунікаційні технології у процесі навчання іноземної мови: синергетичний аспект	189
Яріз Надія, Яріз Євген Історія виникнення феномена штучного інтелекту в контексті перспективи його використання на сучасному етапі розвитку освіти в Україні	191

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ФЕНОМЕНА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Надія ЯРІЗ

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
Україна

Євген ЯРІЗ

Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія», Україна

Останнім часом інформаційний простір приділяє велику увагу феномену, назва якого штучний інтелект. Науково-технічний прогрес охопив усі сфери життєдіяльності сучасного суспільства. В царині комп'ютерних технологій наразі найвищим його проявом є створення штучного інтелекту (ШІ).

Історія штучного інтелекту почалася в 1943 році з публікації статті «Логічне обчислення ідей, іманентних нервовій діяльності» Уоррена Маккалоу і Уолтера Піттса. У цій роботі вчені представили першу математичну модель для створення нейронної мережі.

Перший нейромережевий комп'ютер *Sapac* був створений у 1950 році двома студентами Гарварду: Марвіном Мінскі та Діном Едмондсом. Того ж року Алан Тьюринг опублікував тест Тьюринга, який досі використовується для оцінки ШІ.

Перший успіх застосування ШІ прийшов у 1952 році після створення Артуром Семюелом програмного забезпечення, здатного грати в шахи. Термін «штучний інтелект» вперше був використаний на конференції Джона Маккарті «Літній дослідницький проект зі штучного інтелекту» в Дартмуті у 1956 році.

Вивченням ШІ починають займатися лабораторії різних науково-дослідницьких центрів, таких як Проект штучного інтелекту Массачусетського технологічного інституту і Лабораторія штучного інтелекту Стенфордського університету. Перші кроки у вивченні феномена ШІ були не такі оптимістичні, як задумувались. У 1966 році в доповіді американської організації *ALPAC* наголошувалося на відсутності прогресу в дослідженнях машинного перекладу, спрямованих на синхронний переклад російської мови в контексті холодної війни. Фінансування досліджень було скасоване. Аналогічні висновки були зроблені у 1973 році британським урядом після опублікування звіту «Лайтхілл», який висвітлював розчарування від досліджень у галузі ШІ.

Сумніви зникли після створення *R1 (XCON)* компанією *Digital Equipment Corporations*. Ця комерційна експертна система, призначена для конфігурації замовлень на нові комп'ютерні системи, викликала справжній інвестиційний бум, який тривав більше десяти років.

Десять років потому технологічний прогрес уможливив відродження ШІ. У 2008 році компанія *Google* зробила прорив у розпізнаванні голосу і запустила функцію розпізнавання голосу у своїх додатках для смартфонів.

У 2012 році Ендрю Нг навчив нейромережу розпізнавати кота, не знаючи, що таке кіт. Це був початок нової ери глибоких досліджень можливостей ШІ.

Наразі він забезпечує національну безпеку країн, активно використовується на виробництві, у діагностиці, медицині і в багатьох сферах діяльності людини. Особливе місце ІІІ займає в освіті, через персоналізований підхід до здобуття знань. Досвід його впровадження вказує на найбільш ефективні переваги:

- персоналізація, яка дозволяє створювати контент на основі сильних сторін окремо взятого студента, що забезпечує більший ефект в його навчанні і позитивно впливає на якість його знань і умінь;

- наявність зворотного зв'язку, що є позитивним моментом, оскільки він допомагає зменшити нерівність учасників навчального процесу, що виникає в різних контекстах.

- можливість використання викладачем великої кількості технологічних інструментів, які допомагають студентам навчатися на різних платформах, що робить процес навчання більш практичним.

- автоматизація аналізу даних, необхідного для відстеження прогресу студента, що звільняє викладача від рутини формального контролю, тощо.

Використання ІІІ на заняттях із вивчення іноземної мови дозволяє створити більш наочні та цікаві заняття, підвищуючи цим інтенсивність навчального процесу.

Аналіз перших результатів успішного використання ІІІ у вивченні іноземних мов говорить про те, що він може бути ефективним у таких сферах мовної діяльності як говоріння, вивчення лексики та граматики, перекладі, розпізнаванні мови, створенні різноманітних інтерактивних вправ, тестів, тощо.

Слід згадати, наприклад, голосові помічники, такі як *Siri* та *Alexa*, які можуть бути програмовані для правильної вимови іноземних слів та фраз.

Але потрібно відзначити той факт, що ІІІ стовідсотково не може замінити повноцінного навчання та навичок, отриманих від роботи з викладачем. Фахівці стверджують, що один з головних аспектів вивчення мови полягає в розумінні контексту та культурних нюансів, які часто важко передати за допомогою машинного перекладу. Наразі відсутні технології інтерпретації тонкощів мови, гумору та інших культурних відтінків. Це є складним завданням для машин, оскільки вимагає розуміння людської психології та соціокультурного контексту. Вивчення мови має не тільки практичний аспект, а й культурний та соціальний. Мовні навички, які ми отримуємо під час навчання, включають не тільки здатність до спілкування іншою мовою, а й здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу інформації, а також до розвитку пам'яті та її концентрації. Індивідуальне, людське відношення, яке може забезпечити викладач, надає здобувачам освіти можливість отримати більш природний персоналізований підхід до навчання та допомогти розв'язувати індивідуальні проблеми, які можуть виникнути під час вивчення мови.

ІІІ також активно впроваджується в життя пересічної людини. Наразі завдяки йому вже створено багато цифрового контенту, який підтверджує його високу ефективність на прикладі таких програм, як система «Розумний будинок», сканування відбитків пальців, *Face ID*, у друкуванні текстів за допомогою технології Т9.

Однак мусимо вказати на наявність суттєвих недоліків, пов'язаних із впровадженням ШІ в освіті.

Впровадження штучного інтелекту в діяльності навчального закладу має відповідати його академічній моделі. Раціональність використання ШІ полягає в тому, щоб його потенціал допомагав кожному із учасників навчального процесу.

Іншим недоліком є зменшення живого спілкування учасників навчального процесу в аудиторії. Це вимагає зберігати належний баланс між використанням ШІ і безпосереднім залученням викладачів та студентів, заохочуючи їх до спілкування, співпраці і розвитку соціальних навичок.

Треба зазначити, що використання передових комп'ютерних технологій потребує значних інвестицій у технологічну інфраструктуру та підготовку викладачів. При цьому вкрай важливо, щоб викладачі не тільки впевнено володіли інструментами штучного інтелекту, але також були в курсі новітніх пропозицій.

Вивчення ШІ в подальших дослідженнях полягає у детальному аналізі як позитивних, так і негативних сторін його використання у різних сферах діяльності суспільства на сучасному етапі його розвитку.